KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 2e februari 1965 door de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur en door de Minister van Cultuur, Adjunct voor Nationale Opvoeding, verzocht hun van advies te dienen over een ontwerp van wet "waarbij, ten voordele van politieke vluchtelingen, afgeweken wordt van sommige bepalingen van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens", heeft de 12e maart 1965 het volgend advies gegeven :

ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de l'Education nationale et de la Culture et par le Ministre de la Culture, Adjoint à l'Education nationale, le 2 février 1965, d'une demande d'avis sur un projet de loi "dérogeant, au profit de réfugiés politiques, à certaines dispositions des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programma des examens universitaires", a donné le 12 mars 1965 l'avis suivant :

Uit de inlichtingen die, door de bij het ontwerpbesluit betrokken Ministers, aan de Raad van State, bij schrijven van 12 maart 1965, gegeven werden,blijkt dat het ontwerp een driedubbel doel nastreeft.

Met de artikelen 1 en 2 bedoelt het ontwerp een organieke regeling in te stellen op grond waarvan politieke vluchtelingen wier vreemd getuigschrift of diploma gelijkwaardig is verklaard, daaraan dezelfde wettelijke gevolgen als aan het gelijkwaardige Belgisch diploma kunnen verbonden zien, zelfs indien zij de Belgische nationaliteit niet hebben verkregen, een regeling ook krachtens welke zij, onder aflegging van een examen voor de Rijksexamencommissie, de wettelijke academische graden kunnen behalen, ook al zijn zij niet in het bezit van een der toelatingstitels bepaald in hoofdstuk II van de gecoördineerde wetten op de toekenning van de academische graden en het programma van de universitaire examens

In bijkomende orde en om sommige toestanden te normaliseren, wil het ontwerp, met name in artikel 3, de politieke vluchtelingen die bij de bekendmaking van de wet in het bezit zijn van een wetenschappelijk diploma of studies doen om zulk een diploma te behalen, de mogelijkheid bieden de overeenkomstige wettelijke graad te verkrijgen en aldus in aanmerking te komen voor de wettelijke gevolgen welke aan die graad verbonden zijn.

Het derde doel is uiteraard een overgangsmaatregel.

\+

\+ \+

.../...

De voordelen door het ontwerp voorzien, kunnen slechts verleend worden aan de "politieke vluchteling" die hiervoor een machtiging heeft bekomen van de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur. Volgens artikel 4 wordt deze machtiging verleend op gunstig advies van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor vluchtelingen, van de Minister van Justitie, en zo nodig van de rector van de onderwijsinrichting waar de aanvrager leerling is of is geweest. Het begrip "politieke vluchteling" wordt evenwel niet nader bepaald, zoals het voorlaatste lid van de memorie van toelichting eraan herinnert.

In de loop van het onderzoek heeft de bevoegde ambtenaar aan de Raad van State medegedeeld dat de wet werkelijk bedoeld is voor de vreemde vluchteling in hoofde van wie deze hoedanigheid erkend werd overeenkomstig de artikelen 2 en 3 van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie, gewijzigd door de wet van 30 april 1964. Het volstaat derhalve in gans het ontwerp gebruik te maken van de wettelijke benaming "vluchteling" zonder het bijvoeglijk naamwoord "politieke" er aan toe te voegen. Ook moet het voorlaatste lid van de memorie van toelichting worden aangepast.

Een logische rangschikking van de artikelen vergt verder dat het ontwerp zou beginnen met bepalingen betreffende de voorwaarden die moeten vervuld worden door hen die de voordelen van de wet willen genieten. Het ontwerp zou dan ook best beginnen met artikel 4.

Door artikel 1 wordt de gelijkwaardigheid erkend tussen het universitair diploma dat de vluchteling in den vreemde heeft behaald en het overeenstemmend

.../...

Belgisch diploma, met dien verstande dat de voorwaarde van wederkerigheid en de uitsluiting van de wettelijke gevolgen voor de juridische en geneeskundige studiën, die voorzien zijn bij artikel 56, derde en vijfde lid, van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en de universitaire examens, hier niet gelden.

De bedoeling van de Regering zou beter tot uiting komen in de tekst die hierna wordt voorgesteld.

Artikel 2 van het ontwerp verleent aan de vluchteling die houder is van een diploma of getuigschrift dat hem, in het land waar het is afgegeven, toelaat universitaire studiën aan te vatten, gelijkwaardigheid met de Belgische gehomologeerde diploma's van hoger middelbaar onderwijs op voorwaarde dat hij een door de Koning tot dat doel georganiseerd examen met goed gevolg heeft afgelegd.

De regeling van artikel 2 van het ontwerp is echter reeds voorzien in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens. Volgens dit artikel is de Koning gemachtigd de voorwaarden vast te stellen waaronder de diploma's en getuigschriften, uitgereikt door inrichtingen voor secundair onderwijs die in het buitenland zijn gelegen, kunnen worden gelijkgesteld met de gehomologeerde diploma's en getuigschriften van hoger middelbaar onderwijs. De Koning zal het examen dat hier in artikel 2 wordt voorzien, op grond van genoemd artikel 14 kunnen voorschrijven.

.../...

Artikel 2 is overbodig, hetgeen door de bevoegde ambtenaar ook erkend wordt; het dient weggelaten.

Zoals reeds opgemerkt, is artikel 3 een overgangsmaatregel ten voordele van de vluchteling die, bij de bekendmaking van de ontworpen wet, in België hetzij een diploma van een academische graad te wetenschappelijken titel heeft behaald, hetzij studiën met het oog op het behalen van een dergelijk diploma heeft aangevat. In beide gevallen zal het volstaan dat betrokkene "het laatste examen voor de graad die hem werd of zal worden verleend aflegt ten overstaan van de centrale examencommissie voor toekenning van de academische graden, overeenkomstig het programma van deze examencommissie" .

In de Franse versie stemt de tekst van artikel 3 niet overeen met de memorie van toelichting. In artikel 3 wordt gezegd "la dernière épreuve du grade" en in de memorie van toelichting "het examen van de laatste proef van de overeenstemmende graad", "l'examen de la dernière épreuve du grade correspondant".

Daar de examens voor een academische graad gewoonlijk verscheidene proeven omvatten,is het noodzakelijk nader te bepalen wat hier werkelijk bedoeld wordt. Bovendien zou voor eenvormigheid tussen de verscheidene teksten moeten worden gezorgd.

De bepaling van artikel 3 zou ook duidelijker moeten doen blijken dat het alleen gaat om een overgangsmaatregel voor diegenendie bij de bekendmaking van de

.../...

wet reeds een einddiploma behaald hebben of die universitaire studiën aangevat hebben.

Voorgesteld wordthet ontwerp met de bepaling van artikel 4 te laten beginnen.

Daar, zoals blijkt uit de verklaring van de bevoegde ambtenaar, het voordeel van de wet voorbehouden is aan de vluchteling die als zodanig is erkend, is het overbodig het advies in te winnen van het Hoog Commissariaat voor de vluchtelingen betreffende zijn kwalificatie van vluchteling.

Wil de bevoegde Minister anderzijds volledig de verantwoordelijkheid opnemen voor het verlenen van de machtiging - en dit is trouwens ook de bedoeling van de Regering -, zo mag niet bepaald worden dat de machtiging slechts verleend wordt wanneer het advies van de te raadplegen overheden gunstig is.

Het is ten slotte aangewezen in de wet te bepalen,eerder dan in de memorie van toelichting,waarover de adviezen van de Minister van Justitie en van de rector van de universiteit of van de daarmede gelijkgestelde inrichting zullen worden uitgebracht.

+

\+ +

.../...

De Raad van State, rekening houdend met voorafgaande opmerkingen, stelt voor de artikelen van het ontwerp volgende tekst voor :

" Artikel 1.-

De Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur kan, op het verzoek van de betrokkenen en na het advies van de Minister van Justitie over dezer gedrag in België te hebben ingewonnen, voor deze wet in aanmerking doen komen, de vluchtelingen die als zodanig erkend zijn overeenkomstig de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingen.

Artikel 2.-

De vluchteling die in het buitenland een universitair diploma heeft behaald, kan de gelijkwaardigheid ervan verkrijgen overeenkomstig artikel 56 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens.

Niet van toepassing echter zijn de vereiste van wederkerigheid bepaald bij het derde lid en de beperking bepaald bij het vijfde lid van voornoemd artikel 56.

Artikel 3.-

De vluchteling die, bij de bekendmaking van deze wet, hetzij houder is van het diploma van een academische graad, afgegeven als wetenschappelijke titel door een Belgische universiteit of een daarmee gelijkgestelde inrichting, hetzij universitaire studies onder wetenschappelijke titel is begonnen met het oog op het behalen van een dergelijk diploma, kan deze graad als wettelijke titel behalen, indien hij opnieuw de laatste ..... van die graad aflegt ten overstaan van de centrale examencommissie, overeenkomstig het programma van deze examencommissie.

.../...

Alvorens hem tot die proef toe te laten, wint de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur het advies in van de rector van de universiteit of van de daarmee gelijkgestelde inrichting waar de betrokkene zijn wetenschappelijk diploma heeft behaald.

De inschrijving voor dat examen is kosteloos .

Het diploma, afgegeven door de centrale examencommissie, wordt overeenkomstig artikel 41 van voornoemde gecoördineerde wetten ter bekrachtiging voorgelegd"

Il résulte des explications fournies au Conseil d'Etat par les Ministres intéressés, dans une lettre du 12 mars 1965, que le projet a un triple objet.

Par les articles 1er et 2, il vise à instaurer un régime organique permettant, d'une part, aux réfugiés politiques qui ont obtenu l'équivalence d'un certificat ou diplôme étranger, de bénéficier des effets légaux attachés au diplôme belge équivalent, même s'ils n'ont pas acquis la nationalité belge, d'autre part d'obtenir les grades académiques légaux, même s'ils ne sont pas en possession de l'un des titres d'admission prévus au chapitre II des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, sous réserve de subir une épreuve devant le jury d'Etat.

A titre subsidiaire, et en vue d'assurer la régularisation de certaines situations existantes, le projet doit permettre par son article 3, aux réfugiés politiques qui au moment de la publication de la loi sont en possession d'un diplôme scientifique ou font des études en vue de l'obtention d'un tel diplôme, d'obtenir le grade légal correspondant et de bénéficier, par conséquent, des effets légaux attachés à ce grade.

Le troisième objet est, par essence, une mesure transitoire.

+

\+ +

.../...

Les avantages prévus par le projet ne peuvent être accordés qu'aux "réfugiés politiques" qui ont obtenu à cet effet une autorisation du Ministre de l'Education nationale et de la Culture. Aux termes de l'article 4, cette autorisation est accordée sur avis favorable du Haut Commissariat des Nations-Unies pour les réfugiés, du Ministre de la Justice et, s'il y échet, du recteur de l'établissement d'enseignement dont le requérant est ou a été l'élève. La notion de "réfugié politique" n'est toutefois pas définie , ainsi que le rappelle l'exposé des motifs en son pénultième alinéa.

Au cours de l'examen du projet, le fonctionnaire délégué a fait part au Conseil d'Etat de ce que la loi en projet vise effectivement l'étranger réfugié, dans le chef duquel cette qualité a été reconnue conformément aux articles 2 et 3 de la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers, modifiés par la loi du 30 avril 1964. Dès lors, il suffit de faire usage, dans le projet, de la dénomination légale "réfugié", sans y accoler l'adjectif "politique" , et d'adapter en conséquence l'avant-dernier alinéa de l'exposé des motifs.

La logique commande que le projet débute par les dispositions déterminant les conditions que doivent réunir ceux qui souhaitent bénéficier des avantages de la loi. L'article 4 devrait, dès lors, venir en tête du projet.

L'article 1er établit l'équivalence du diplôme universitaire que le réfugié s'est vu conférer à l'étranger et du diplôme belge correspondant, étant entendu que la condition de réciprocité et l'exclusion des effets légaux pour les études de droit et de médecine, prévues

.../...

par les alinéas 3 et 5 de l'article 56 des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, ne sont pas applicables en l'occurrence.

Le texte proposé ci-après traduit plus exactement les intentions du Gouvernement .

L'article 2 du projet octroie au réfugié, porteur d'un diplôme ou certificat qui donne accès aux études universitaires, dans le pays où il a été délivré, le bénéfice de l'équivalence avec les diplômes belges homologués de l'enseignement moyen supérieur, à condition qu'il ait subi avec succès une épreuve organisée à cet effet par le Roi.

Toutefois, la règle que vise à établir l'article 2 est déjà tracée par l'article 14 des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires. Cet article habilite le Roi à fixer les conditions selon lesquelles peut être xxxxxx reconnue l'équivalence des diplômes et certificats, délivrés par des établissements d'enseignement secondaire qui sont situés à l'étranger, avec les diplômes et certificats homologués de l'enseignement moyen supérieur. Le Roi pourra, sur le fondement de cet article 14, prescrire l'examen visé à l'article 2.

L'article 2, ainsi qu'en convient d'ailleurs le fonctionnaire délégué, est superflu et doit être omis.

.../...

Comme il a été observé, l'article 3 constitue une mesure transitoire en faveur du réfugié qui, à la publication de la loi projetée, est porteur du diplôme d'un grade académique délivré au titre scientifique, ou a entamé des études en vue de l'obtention d'un tel diplôme. Dans les deux cas, il suffira que l'intéressé "présente devant le jury central pour la collation des grades académiques, selon le programme de ce jury, la dernière épreuve du grade qui lui a été ou lui sera conféré".

Le texte de l'article 3 et l'exposé des motifs ne sont pas parfaitement concordants : l'article 3 dit "la dernière épreuve du grade" alors que l'exposé des motifs parle de "l'examen de la dernière épreuve du grade correspondant".

Les examens en vue de l'obtention d'un grade académique comportant généralement plusieurs épreuves, il est indispensable de préciser le texte sur ce point. En outre, il conviendrait d'assurer l'uniformité des divers textes.

La disposition de l'article 3 ne fait pas suffisamment ressortir qu'elle n'a que la valeur d'une mesure transitoire à l'intention des réfugiés qui, à la date de la publication de la loi, ont déjà obtenu un diplôme de fin d'études ou ont entamé des études universitaires.

Il a été proposé de déplacer l'actuel article 4 en tête du projet.

Le bénéfice de la loi étant - ainsi qu'il ressort des déclarations du fonctionnaire délégué - réservé aux seuls réfugiés reconnus comme tels, il est superflu de solliciter l'avis du Haut Commissariat pour les réfugiés sur la justification de leur qualité de réfugié.

.../...

D'autre part, si le Ministre compétent entend assumer l'entière responsabilité de l'autorisation - et il semble que ce soit là l'intention du Gouvernement -,il est inutile de stipuler que l'autorisation ne peut être octroyée que sur avis favorable des autorités qui doivent être consultées.

Enfin, les différents points sur lesquels porteront les avis à émettre par le Ministre de la Justice et par le recteur de l'université ou de l'établissement assimilé, devraient être déterminés dans le dispositif du projet, plutôt que dans l'exposé des motifs.

\+

\+ +

Compte tenu des observations qui précèdent, le Conseil d'Etat propose de rédiger le dispositif du projet dans les termes suivants :

"Article 1er.-

Le Ministre de l'Education nationale et de la Culture peut, à la demande des intéressés et après avoir pris l'avis du Ministre de la Justice sur leur comportement en Belgique, admettre au bénéfice de la présente loi, les réfugiés reconnus comme tels conformément à la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers.

Article 2.-

Le réfugié qui est porteur d'un diplôme universitaire conquis à l'étranger, peut obtenir l'équivalence de celui-ci, conformément à l'article 56 des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires.

.../...

La condition de réciprocité prévue à l'alinéa 3 et la restriction prévue à l'alinéa 5 du même article 56, ne sont toutefois pas applicables.

Article 3.-

Le réfugié qui, à la date de la publication de la présente loi, ou bien est porteur du diplôme d'un grade académique délivré à titre scientifique par une université belge ou par un établissement assimilé, ou bien a entamé au titre scientifique des études universitaires en vue de l'obtention d'un tel diplôme, peut obtenir le grade ou titre légal, s'il présente à nouveau la dernière ... de ce grade devant le jury central pour la collation des grades académiques, selon le programme de ce jury.

Avant de l'admettre à cette épreuve, le Ministre de l'Education nationale et de la Culture prend l'avis du recteur de l'université ou de l'établissement assimilé où l'intéressé a obtenu son diplôme scientifique.

L'inscription à cette épreuve est gratuite.

Le diplôme délivré par le jury central est soumis à l'entérinement conformément à l'article 41 des lois coordonnées précitées".

De kamer was samengesteld uit

de Heren : F. LEPAGE, staatsraad, voorzitter,
Messieurs : conseiller d'Etat, président,

H. BUCH, staatsraden,
P. VERMEULEN, conseillers d'Etat,

G. VAN HECKE, bijzitters van de afdeling wetgeving,
W. VEROUGSTRAETE, assesseurs de la section de législation,

Mevrouw : J. DE KOSTER, adjunct-griffier, griffier.
Madame : greffier adjoint, greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. H. BUCH,

Het verslag werd uitgebracht door de H. A. VANDER STICHELE, substituut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

(get.) J. DE KOSTER.

La chambre était composée de

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. H. BUCH.

Le rapport a été présenté par M. A. VANDER STICHELE, substitut.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) F. LEPAGE.